

לנצח ולהישאר בני אדם - להביס את הטרור, אבל לא בכל מחיר

אם הניצחון על הטרור והכרעתו יושגו במחיר השחתתם של החברה הישראלית בכלל ושל לוחמי צה"ל בפרט, יהיה זה ניצחון בקרב אך הפסד במערכה. אני בטוח כי נוסף על עוצמתנו הפיזית יש בנו העוז והרוח להשיג ניצחון מוסרי שיביא לניצחון גם במערכה

סא"ל גיא חזות

"לא העיוורון ולא הבערות הם המשחיתים אנשים וממשלות. עד מהרה מתחוויר להם לאן הנתניב שבחרו בו מוליך אותם. אבל דחף יש בתוכם, המסתייע בטבעם ושואב חיזוק מהרגליהם, שאין הם עומדים בפניו, הוא מוסיף לדחוף אותם קדימה כל עוד נותר בהם כוח. המתגבר על עצמו הוא אלוהי. הרוב רואים את חורבנם לעיניהם, אבל הם ממשיכים בדרכם אליו"

(ליאופולד פון ראנקה)

"צבאות לוחמים זכאים לנסות להשיג ניצחונות במלחמותיהם, אך אין הם זכאים לעשות כל מה שהוא הכרחי לשם השגת הניצחון, או מה שנראה להם הכרחי לשם כך. הם כפופים למערכת הגבלות המתבססות בחלקן על הסכמים בין מדינות, אך יש להן גם יסוד עצמאי בתחום העקרונות והמוסר"

(מיכאל וולצר, "מלחמות צודקות ולא צודקות")

להבסת הטרור הוא כשר וכל דרך לריסוקו היא לגיטימית, מאחר שהצד האחר, האויב הפלסטיני, אינו נלחם על-פי כללי המוסר ועל-פי חוקי המלחמה הבין-לאומיים. במאמר הקצר הזה אציג את דעתי מדוע חשוב לנצח את הטרור, אך לא בכל דרך ולא בכל מחיר. זה לא רק בשל מחויבותנו - בהיותנו מדינה דמוקרטית ומערבית - לחוק הבין-לאומי ולאמנות השונות כמו אמנת ז'נובה.

זה לא רק בשל העובדה כי בעידן שבו העולם הפך לכפר גלובלי קטן, והתקשורת היא לעיתים חזות הכול, לדעת הקהל העולמית יש משקל רב בהחלטות של ממשלותיהן. וזה לא רק בשל הסכנה לפגיעה חמורה בתדמיתו של צה"ל כתוצאה מחשיפת האירועים האחרונים, שבהם הוא נתפס כצבא לא מוסרי. זה קודם כול בגלל עצמנו, בגלל החשיבות הגדולה הטמונה בשמירה

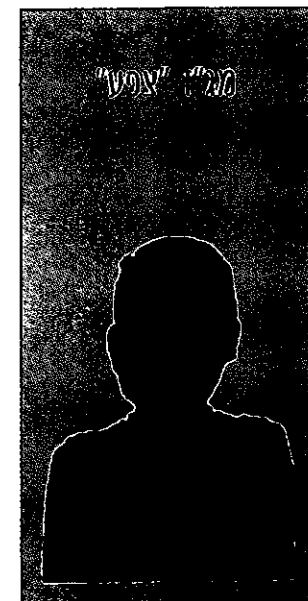
על שלמותה הערכית והמוסרית של החברה הישראלית. לא הטרור הוא האיום הקיומי על החברה הישראלית, כי

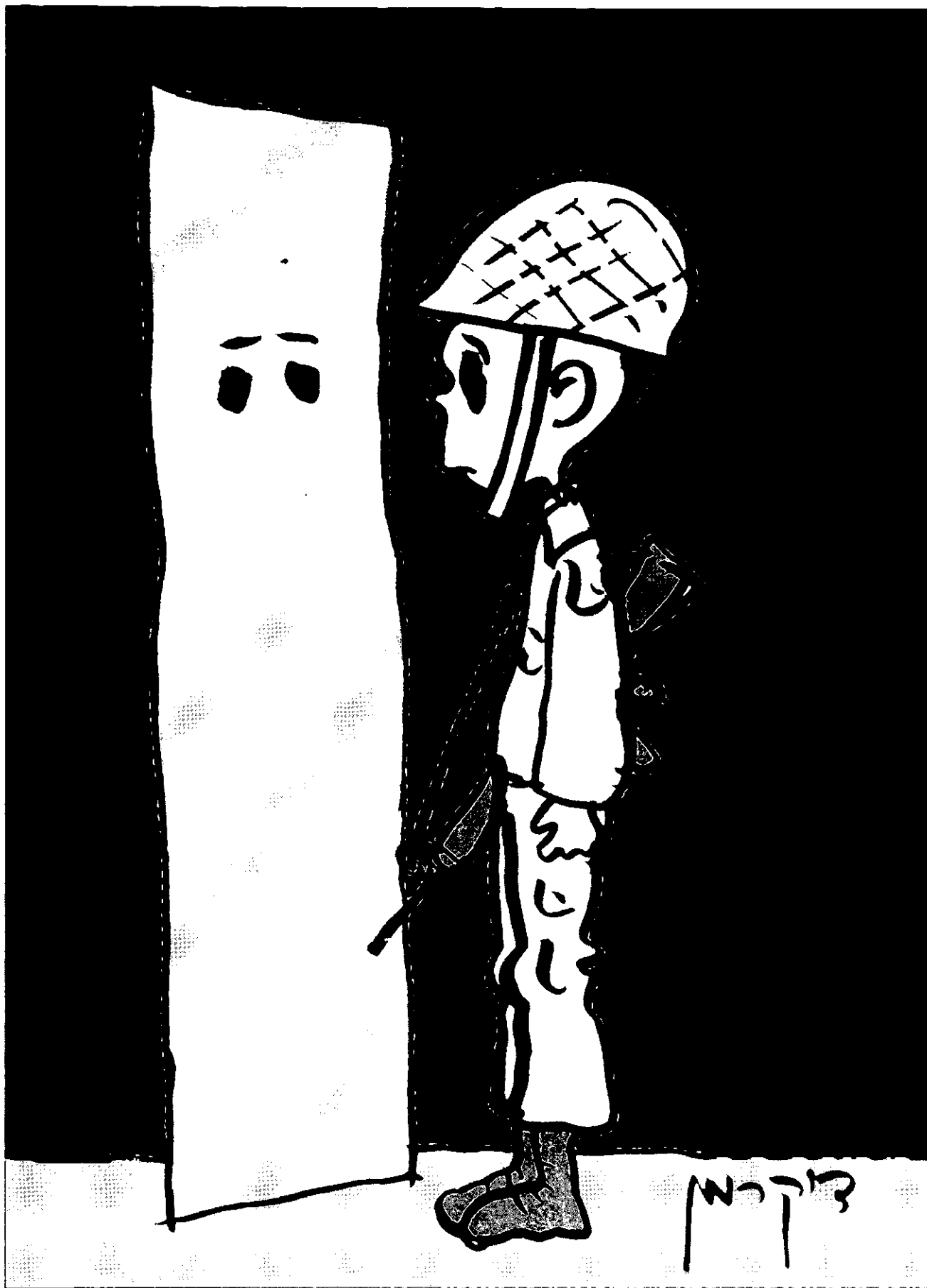
לאחר יותר מארבע שנות לחימה בגורמים העוינים שבקרב הפלסטינים, מפרוץ המהומות בספטמבר 2000, נתפס הטרור כאיום קיומי על החברה הישראלית. אחרי הפיגוע הגדול בהיסטוריה - התקפת אל-קאעידה על מרכז הסחר העולמי בניו-יורק ועל הפנטגון ב-11 בספטמבר 2001 - הפכה המלחמה בטרור למעין מלחמת עולם שלישית. הטרוריסטים, שבעבר עוד נתפסו כלוחמי חופש, הפכו לרשעים המוחלטים התורנים של

העולם. החובה להילחם בהם בכל דרך ובכל אמצעי הפכה לנחלת הכלל ברוב מדינות המערב. גם כאן, בישראל, לאחר שיותר מ-1,000

אזרחים וחיילים נרצחו בהתקפות טרור, יש הטוענים כי כל אמצעי

חשוב לנצח את הטרור, אך לא בכל דרך ולא בכל מחיר בגלל החשיבות הגדולה הטמונה בשמירה על שלמותה הערכית והמוסרית של החברה הישראלית

אם החברה הישראלית עצמה היא האיום החמור ביותר על קיומה שלה. ריקבון מוסרי והידרדרות ערכית - שהעימות עם הטרור, הפועל בקרב אוכלוסייה חפה מפשע, יכולים להביא עלינו - עלולים להביא לסופה של מדינת ישראל החופשית והדמוקרטית.

המלחמה בטרור במהלך ארבע וחצי השנים האחרונות העמידו את החברה הישראלית - ובמיוחד אותנו, החיילים והמפקדים של צה"ל בהיותנו שליחיה של החברה הזאת - בפני דילמות מוסריות וערכיות קשות: החל מההחלטה להפציץ ארכיטרוריסט דוגמת סאלח שחאדה בלב אוכלוסייה אזרחית וכלה בדילמות מוסריות קטנות יותר, אך יום-יומיות, בחיכוך עם הפלסטינים במחסומים, בעת מעצרים או בתפיסת מרחב מוגן בבית פלסטיני.

בהיותנו מפקדים ולוחמים אנו נדרשים כל הזמן להתמודד עם הדילמות האלה, תוך שאנו נדרשים למלא את המשימות שהוטלו עלינו ולהשיג ניצחונות צבאיים. מדוע חשוב לנצח ולבצע את המשימה - את זה אין צורך להסביר במאמר הזה.

אך נוסף על הניצחון ועל השגת המשימה יש לנו גם אינטרס מובהק להעניק יחס הוגן לאוכלוסייה הפלסטינית ולא לפגוע בחפים

מפשע. צה"ל מייחס לכך חשיבות כה רבה, עד כי הוא מכליל את שני אלה במסגרת ההישגים הנדרשים בלחימה בטרור. יש לכך שתי סיבות תועלתיות מובהקות:

1. הרצון למנוע הצטרפות של חפים מפשע, שנפגעו ללא עוול בכפם, למעגל הטרור כדי לנקום על ההשפלה או על הפגיעה הקשה בהם.
2. למנוע פגיעה בדימויה של ישראל בתקשורת העולמית ואף הישראלית. הקרב הוא על דעת הקהל, וזהו קרב שחשוב לנצח בו לא פחות מאשר בשדה הקרב הממשי.

מובן שהטיעונים התועלתניים האלה הם חשובים, אך הם חשובים מקצועית ולא ערכית. אין להם בסיס מוסרי-ערכי. בבסיסם יש פן מקצועי הדורש דבר אחד - ניצחון.

אך לניצחון במלחמה הנוכחית, שבה מצוי העם בישראל, יש פן נוסף - הפן הערכי. החברה הישראלית

נדרשת יום-יום - ותידרש גם בעתיד - לשאול את עצמה איך העימות השפיע עליה ועל הפרטים שבתוכה. ניצחון בשדה הקרב ובתודעה הפלסטינית והעולמית שיושג במחיר של השחתה מוסרית וערכית יהיה ניצחון שכולו הפסד, ובמילים אחרות: זה יהיה ניצחון לטרור הפלסטיני, שיגרור את החברה הישראלית לתחתית הסולם הערכי ויגרום לה להתפלש במדמנה שבה מצויה כרגע החברה הפלסטינית מבחינה מוסרית.

הדרך לניצחון ערכי ומוסרי אינה קלה. הדילמות הן קשות, ולרוב מי שמתמודדים איתן הם נערים בני 19, שעומדים כל יום במחסום במשמרות של 8-8 (שמונה שעות עמידה במחסום, שאחריהן ניתנות שמונה שעות מנוחה - וחוזר חלילה). איך יתייחס נער כזה לאישה בהריון במחסום, כאשר קיימת התרעה על מחבלת מתאבדת מחופשת לאישה בהריון? כיצד יקצר את זמן שהייתו של אב עם תינוק בן שנתיים במחסום, כאשר

את תיאורי הזוועה על המתרחש בחברה הפלסטינית
 אנו שומעים ורואים מדי פעם בכלי התקשורת השונים:
 עינויים, ביזה, רצח, הוצאות להורג ללא משפט, אנרכיה
 ועוד. זה המחיר שהחברה הפלסטינית מתחילה לשלם
 על כך שהיא לא מקיאה מתוכה את תופעת המתאבדים.
 כשיסתיים הסכסוך, המחיר יהיה כבד יותר. החברה
 הפלסטינית תצטרך להסתכל על עצמה במראה - כמו
 כל חברה בהיסטוריה אחרי שהסתיים הסכסוך שבו הייתה
 מעורבת - ולשאול את עצמה שאלות נוקבות.
 בחברה הישראלית השאלות הנוקבות נשאלות כל
 הזמן, וטוב שכך. כאשר הממשלה מחליטה לחסל את
 סאלח שחאדה כדי לחסוך דם ישראלי רב מפיוגעים שהוא
 מתכנן, ונפגעים גם אזרחים, מתקיים בישראל דיון ציבורי
 נוקב. לכן אני רואה בדברי מפקד חיל האוויר בריאיון
 לעיתון כי הוא "חש מכה קלה בלבד בכנף בעת הפצצת

הוא יודע שלעיתים עושה הטרור שימוש בעוללים כדי
 לעבור במחסומים? לכמה זמן יעכב אמבולנס פלסטיני
 לבידוק, בידעו כי לא פעם נתפסו אמבולנסים כאלה
 כשהם מעבירים אמצעי לחימה ומבוקשים? האם ישיב
 אש לעבר חמוש שיורה על כוחותינו בעוד הוא מוקף
 ילדים שמגינים עליו?

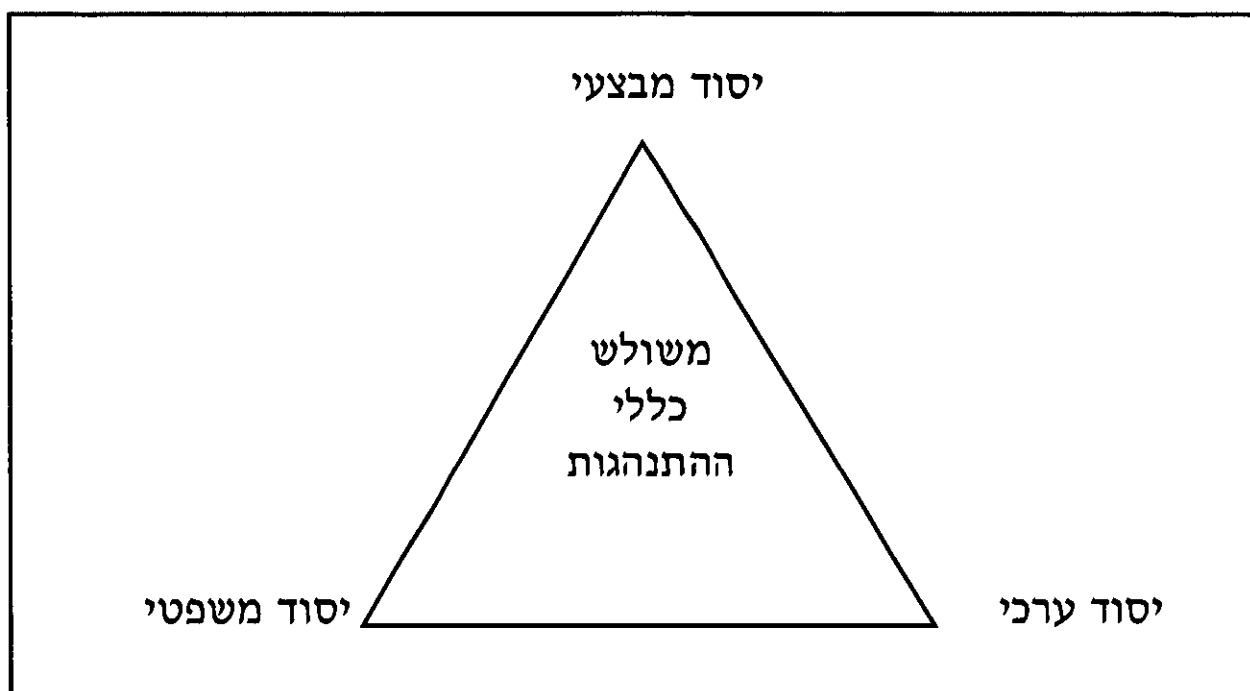
מלבד הדילמות יש לחיכוך עם האוכלוסייה
 הפלסטינית משמעויות נוספות. רבים מאיתנו מכירים
 את תרבות הנהיגה בכלי רכב צבאיים בערים ובכפרים
 הפלסטיניים. חוקי התנועה - ומשטרת ישראל - אינם
 מוכרים להם. מונית ערבית שנעה בעצלתיים לא תעכב
 אותם, אף אם יש פס הפרדה רצוף. אף אחד לא ישאיר
 פתק על מגבי הרכב שפגע בו בטעות.

כיצד כל זה משפיע על תרבות הנהיגה הפרועה
 והאלימה בחברה הישראלית? מה עושה השהות הארוכה
 במחסומים והחשיפה הממושכת
 לסבל של הפלסטינים לרגישותם של
 הלוחמים בני ה-18 וה-19? המנוסים
 שבינינו כבר יודעים כי שהות ארוכה
 במחסום, לא רק שהיא לא מעלה את
 סף הרגישות, אלא להפך, היא מורידה
 אותו עד לגבול האטימות.

איך מתמודד לוחם צעיר עם בכי
 של שבעת ילדיה של לטיפה ממחנה
 הפליטים בלאטה, אמא בת 39,
 שבבוקרו של אותו יום העבירה חגורת
 נפץ, שבנס לא התפוצצה בראש-העין,
 וכעת היא נעצרת על-ידי כוח
 מפל"חוד 202. אדישות? הזדהות?
 האם הוא חושב על אחיו הקטנים?

הרי ברור שהיא לא ראויה לטיפת אהדה, ולדעתי אף לא
 לשנאה, אלא רק לרחמים ולבוז על שכך זנחה את
 אחריותה לילדיה. גם ברור שהבכי הזה עדיף על בכיין
 של עשרות משפחות בישראל, שהיו נהרסות, אלמלא
 סוכלה תוכניתה של לטיפה.

אבל לנו אסור להתעלם מרגשותינו למראות הילדים
 הממררים בבכי ולהמשיך הלאה. האדישות והאטימות
 לרגש האנושי הבסיסי יביאו אותנו למקום שבו מצויים
 הפלסטינים - חברה שפשטה רגל
 מבחינה מוסרית, שמסבירה את כל
 תחלואיה ואת היותה חברת מתאבדים
 צמאת דם בהיותה הצד החלש בסכסוך
 הישראלי-פלסטיני. האם אנחנו יכולים
 להרשות לעצמנו, בהיותנו חברה
 השואפת להיות מוסרית וערכית, לתרץ
 כל עשייה במלחמה בטרור בהיותו של
 הצד האחר לא מוסרי? בעובדה שהוא
 עושה שימוש באוכלוסייה, ולכן לעיתים
 האוכלוסייה היא זו שמשלמת את המחיר ושה בסדר?
 בוודאי שלא.

יעד טרוריסטי בלב אוכלוסייה אזרחית" התבטאות קשה
 ולא ראויה, שאין לה מקום בצה"ל. כמפקד בחטיבת
 הצנחנים אני מרגיש הרבה יותר ממכת הדף הנשק, כאשר
 נהרג פלסטיני חף מפשע כתוצאה מירי כוחותינו. לכן
 הטענות כלפי ארגון "בצלם" או כלפי כתב "הארץ" גדעון
 לוי, מדוע הם לא כותבים על הפרות זכויות האדם על-
 ידי הפלסטינים, הן טענות ריקות מתוכן. גדעון לוי וארגון
 "בצלם" אינם אובייקטיביים, ואין זה תפקידם להיות
 אובייקטיביים. פשוט אכפת להם
 מהחברה הישראלית ומבריאותה
 המוסרית, וגם אם הם לא תמיד
 מדייקים בדיווחיהם, ואף אם דעתם
 הפוליטית של רבים מאיתנו שונה
 משלהם, חשוב לברך על עשייתם,
 ששומרת על החברה הישראלית מפני
 הידרדרות מוסרית. נוסף על כך היא
 גורמת לנו להתווכח ולדון בדילמות
 המוסריות שאיתן אנו מתמודדים ולא
 להמשיך בחיינו הלאה תוך הפגנת אדישות לסבל העובר
 גם על החברה הפלסטינית.

**החברה הישראלית
 נדרשת יום-יום - ותידרש
 גם בעתיד - לשאול את
 עצמה איך העימות
 השפיע עליה ועל
 הפרטים שבתוכה**

לעצמם. אין בין נזקי הכיבוש להצטלמות עם גופות האויב ולא כלום. זוהי ברבריות נקרופילית לשמה, שלצערי חטאנו בה כבר במלחמות קודמות. נכון שנזקי המלחמה

בקרב אוכלוסייה חפה מפשע הם רבים, אך ביכולתנו לצמצם אותם. הרי לא נדרש מאף לוחם שלנו, רק משום שמשעמם לו, לירות במכלי מים של בתים פלסטיניים בקסבה של שכם.

את השתיקה עלינו לשבור עכשיו ומייד, לא בעתיד, עת תסתיים המלחמה או עם שחרורנו מצה"ל.

בעשותנו כך בדיעבד, לא יהיה זה אלא "כיבוש" מצפוננו במקום להימנע ממעשים לא ערכיים אלה ובמקום להילחם בהם.

הניצחון על הטרור והכרעתו בוא יבואו. השאלה היא באיזה מחיר. אם זה יהיה במחיר השחתתם של החברה הישראלית בכלל ושל לוחמי צה"ל בפרט, יהיה זה ניצחון בקרב אך הפסד במערכה. אני בטוח כי מלבד עוצמתנו הפיזית, יש בנו העוז והרוח להשיג ניצחון מוסרי שיביא לניצחון גם במערכה.

מלבד עוצמתנו הפיזית,
יש בנו העוז והרוח להשיג
ניצחון מוסרי שיביא
לניצחון גם במערכה

חשוב להדגיש: אין זה מאמר פוליטי. לצערי, במדינת ישראל נתפסות היום הערכיות, המוסר בלחימה והדאגה מפני הידרדרות מוסרית, שיכולה להיגרם כתוצאה

מהלחימה בטרור, כנחלתם של אנשי השמאל בלבד. אני בטוח שאין זה כך. אזרחים מכל קצות הקשת הפוליטית מייחסים חשיבות רבה לבריאותה של החברה הישראלית ולניצחונה גם בפן המוסרי בעימות הזה.

כלוחמים וכמפקדים חשוב שנזכור כי ישנם כללי התנהגות שבהם עלינו לעמוד במסגרת מלחמתנו בטרור - כללים המבוססים של שלושה יסודות:

1. **היסוד המשפטי** - הוא היסוד החוקתי. מדובר בחוקים שלהם אנו מחויבים לציית מתוקף היותנו חיילים ומפקדים בצבאה של המדינה הדמוקרטית היחידה במזרח התיכון.
2. **היסוד המבצעי** ברור לכולנו. מדיניות הכתר על העיר שכם, למרות העובדה שהיא פוגעת בחיי האוכלוסייה הפלסטינית, היא צורך מבצעי טקטי. אלמלא הכתר הזה, היו המחבלים המתאבדים זורמים לעורף ישראל כזרימתו של נהר לאחר הפרשת השלגים.
3. **היסוד הערכי** - חשיבותו ונחיצותו הועלו במאמר הזה לא רק בהיבט התועלתני, אלא קודם כול כדי לשמור על עצמנו כחברה נאורה וכבני אנוש וכדי שהטרור לא ינצח ויגרור אותנו לרמתו המוסרית. עלינו להפסיק להאשים את הסיטואציה, דהיינו את הכיבוש בכל החולאים שנחשפו בשנים האחרונות. זוהי "הנחה" מוסרית ומצפונית שאחדים מאיתנו עושים

